

- 25-27 Groningen, Society for low temperature biology.
 27 Amsterdam (VU), 'Voorlichting en AIDS', bl. 2321 (1986).
 27 's-Hertogenbosch, IKZ, 'Bijwerkingen van cytostatische behandeling', bl. 2283 (1986).
 27 Rotterdam (PAOG), 'Sociale verzekering en revalidatie', bl. 2374 (1986).
 28 Leiden (AZL), 'Clinical use of cultured epithelium in surgery and dermatology', bl. 2374 (1986).
 30-31 Rotterdam (PAOG), Symposium 'Microchirurgie', bl. 2283 (1986).
 31 Nijmegen (PAOG), 'Leerstoornissen en cerebrale laesies', bl. 2239 (1986).
 31 Nijmegen (Radboud), 'Gordelroos'.

April

- 1 Utrecht, Ned. Ver. voor Klin. Farmacologie en Biofarmacie.
 2 Amsterdam (PAOG), 'Omgaan met opvoedkundige vragen op het consultatiebureau', bl. 2196 (1986).
 2 Amsterdam (VU), Amsterdamsche Neurologenvereniging.
 *3 Enschede (Van Hoytema), 'Mondstukken', bl. 127.
 4 Bunnik, 'Bezint eer ge begint. Huisarts en preconceptieadvies', bl. 2283 (1986).
 4 Amsterdam (VU), Ned. Ver. voor Heelkunde.
 4 Nijmegen (Radboud), Ned. Ver. voor Nefrologie.
 *8 Rotterdam (Groothandelsgebouw), 'De eerste lijn, de feiten en de fabels', bl. 35.
 9 Rotterdam, Klinisch Genootschap Rotterdam.
 9 Utrecht (Hoog Brabant), 'Recente ontwikkelingen op het gebied van orgaantransplantatie', bl. 2144 (1986).
 9-10 Noordwijkerhout (Leeuwenhorst), 'Een rol spelen in de zorg?', bl. 2283 (1986).
 11 Rotterdam (Kleine Doelen), Seksueel Overdraagbare Aandoeningen, bl. 75.
 22-23 Nijmegen (Federa), 'Mitochondrial myopathies'.
 22-24 Genève, Union Thérapeutique Internationale.
 23-25 Nijmegen, International Symposium on Pediatric Otology.
 24-25 Venlo, Ned. Patholoog-Anatomen Vereniging.
 25 's-Gravenhage (Congresgebouw), Symposium 'Het Vaatlab'.

Mei

- 2 Amsterdam (PAOG), 'Omgaan met opvoedkundige vragen op het consultatiebureau', bl. 2196 (1986).
 2 Nijmegen (KU), 'Intentie en cognitie', bl. 2374 (1986).
 7 Amsterdam (AMC), Amsterdamsche Neurologenvereniging.
 7 Wilrijk (België), Medisch Informatie Congres MIC '87.
 7-9 Amsterdam (VU), International Symposium on Alzheimer's disease.
 9 Amsterdam (Slotervaartzkz), Insturende Specialistendag.
 11 Tilburg, IKZ, 'Hersentumoren'.
 11-14 's-Gravenhage (Congresgebouw), European Congress of Clinical Microbiology.
 *12 Ede (Reehorst), 'De betekenis van "snelle" en "langzame" koolhydraten in de voeding', bl. 35.
 *15 Amsterdam (VU), 'Veranderde ethiek in de geneeskunde', bl. 35.
 *15-16 Nijmegen, V. International Nijmegen Vascular Symposium, bl. 35.
 *16 Amsterdam (AMC), Ned. Ver. v. Obstetrie en Gynaecologie.
 *16 Utrecht (Psychoanalytisch Inst.) 'Schuld en schaamte'.
 *16 Utrecht (AZ), Ned. Ver. van Artsen voor Longziekten en Tuberculose.

- *17-19 Leiden, Ned. Ver. voor Toxicologie en British Toxicology Society.
 *19 Nijmegen (PAOG), 49e Oncologiebijeenkomst.
 *19 Rotterdam, International Conference on Future Health Care Technology.
 19-21 Utrecht (Jaarbeurs), Europe software 1987.
 21 Utrecht (Hoog Brabant), 'Recente ontwikkelingen op het gebied van orgaantransplantatie', bl. 2144 (1986).
 21-22 Amsterdam (PAOG), 'Echoscopie in de verloskunde en gynaecologie', bl. 2004 (1986).
 *21-22 Amsterdam (VU), 'Gezondheid en ouder worden', bl. 35.
 *21-22 Rotterdam (De Doelen), International Society of Technology Assessment in Health Care.
 *21-23 Amsterdam (AMC), International Conference on Endotoxins, bl. 75.
 *22 Rotterdam (PAOG), 'Fertiliteitsproblemen in de huisartsenpraktijk', bl. 75.
 *23 Amsterdam, Ver. Ned. Tijdschr. voor Geneeskunde.
 23 Amsterdam (VU), Ned. Ver. voor Heelkunde.
 24 Amsterdam, European Conference on Visual Documentation in Medicine.

Juni

- *1-3 Nijmegen, International Conference of Pediatric Oncology 'New developments and opinions'.
 *25-27 Beerse (België), 'Current trends in slow wave sleep research'.

Juli

- *6-10 Brussel, International Congress on Thrombosis and Haemostasis.

Personalia

In memoriam dr. Herman Reinier Bax. – Op 17 november overleed dr. H.R. Bax na een langdurige ziekte in zijn woning, met zorg omgeven door zijn echtgenote en dochters, verpleegsters 'van huis uit'. Met hem is een markante figuur heengegaan, die zijn stempel heeft gedrukt op de Nederlandse chirurgie in de jaren waarin hij in Arnhem werkzaam was. Na zijn opleiding bij Lameris, bij wie hij daarna nog als chef de clinique diende, vestigde Bax zich in 1941 in Arnhem als hoofd van de afdeling Chirurgie van het Gemeente Ziekenhuis. Na de evacuatie van september 1944 heeft hij met zijn mede-stafleden het ontredder-ziekenhuis en zijn afdeling opgebouwd tot een strak georganiseerde eenheid. Als chirurg van 'de oude school' met grote handvaardigheid, bezat hij de gave de kunst van het vak op zijn assistenten over te brengen.

Bax was zich ervan bewust dat de chirurgie geen 'island on its own' was. In de loop der jaren ontstond een intensieve samenwerking, op klinisch en wetenschappelijk terrein, met de internist Schalm. Aan de hand van door Schalm bedachte en door Bax uitgevoerde onderbinding van één ductus hepaticus of één V. portae-tak bij konijnen en later bij varkens, werd het fenomeen van de functionele competitie tussen de beide leverdelen waargenomen. Dit belangrijke werk vond zijn weg in de nationale en in de internationale literatuur. Er is een duidelijke lijn naar de auxiliaire levertransplantatie zoals deze thans met succes in het Rotterdamse Dijkzigt Ziekenhuis wordt uitgevoerd, in samenwerking met de afdeling Chirurgie van het Arnhemse Gemeente Ziekenhuis! Dit dierexperimentele werk stelde Bax mede in staat in de vijftiger jaren de eerste leversecties bij patiënten met tumoren en echinococcuscysten uit te voeren. Verder bekwaamde hij zich in de long- en mitralisklep-chirurgie.

Hij onttrok zich niet aan landelijke, organisatorische zaken. Zo was hij voorzitter van de Vereniging voor Heelkunde, lid van het Concilium. Naast zijn aandeel in de oprichting van de Stichting tot Bevordering van de Chirurgische Wetenschappen was hij jarenlang redacteur van het *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde* en van het *Archivum Chirurgicum Neerlandicum*, voorloper van *The Netherlands Journal of Surgery*. Doch ook in eigen stad was hij actief, getuige de maandelijkse, druk bezochte klinische demonstraties op zaterdagmiddag (sic!) waar ook huisartsen uit de verre omgeving aanwezig waren. Bax was behalve een geboren docent een voortreffelijk schrijver, zoals blijkt uit zijn vele artikelen in dit tijdschrift. Naar zijn maandelijks verschijnende Nuttige Notities keek geneeskundig Nederland uit. Notitie nr. 9, later wel de Negende van Bax genoemd, bracht zeer grote beroering teweeg. Het onderwerp: 'Plastische operatie ter verandering van het fenotypisch geslacht' leverde een stroom van ingezonden, zeer kritische brieven op, deels rustig gesteld, deels met uitingen als 'krankzinnig' en 'een zaak voor de justitie'. Ook het hoofdbestuur van de KNMG liet zich zeer negatief uit. Bax liet zich niet van zijn stuk brengen en reageerde steeds op waardige wijze. Is het toeval dat de gewraakte ingreep thans regelmatig in 'zijn' ziekenhuis plaatsvindt?

In 1967 legde Bax, 60 jaar oud, de praktijk neer omdat hij van mening was dat een chirurg na die leeftijd aan handvaardigheid zou gaan inboeten. Bij zijn afscheid heeft hij in 'Een blik terug'

(Ned Tijdschr Geneesk 1967; III: 941-7) zijn Arnhemse periode belicht. Het is nog steeds de moeite waard dit credo te lezen, over de grenzen van ons handelen bij toenemende technologie. Na een arbeidzaam leven heeft Bax nog vele jaren van zijn otium cum dignitate kunnen genieten, vaak verblijvend in zijn geliefd, zon-overgoten Cassis, totdat zijn ziekte zijn actieradius steeds meer beperkte. Tot het einde toe helder van geest, nam hij afscheid van zijn allernaasten en zijn vrienden, tevreden over hetgeen hij in zijn leven mocht ervaren.

K.-H. BRANDT
A. M. TER HAAR

Arnhem, december 1986

Overleden. Nomdo J.L.Jansonius, rustend oogarts, op de leeftijd van 87 jaar (19 december 1986), Roden. Hendrik Jan ten Cate, allergoloog, op de leeftijd van 65 jaar (31 december 1986), Rotterdam. Gan Tjong Bing, cardioloog, (2 januari 1987) Amsterdam. Mozes Hartog Polak, rustend huisarts, (4 januari 1987), Amsterdam.

Bevordert tot arts. Te Rotterdam H.L.J. Dalmeijer, mw. L.C. van Dijk, K. Keizer, Th. Klaasman, H.P. Krepel, A. de Lege, M.P.J. van der List, P.J.F.M. Merkus, B. Rademaker, mw. J. Verboom, H. Vixseboxse, E.H. de Vries en W.S. Zuniga Tamayo.

Verenigingsverslagen

(De redactionele verantwoordelijkheid voor vorm en inhoud berust bij de secretaris van de desbetreffende vereniging)

Nederlandse Vereniging voor Thoraxchirurgie

Vergadering gehouden op 7 december 1985 te Leiden

G.L. van Rijk-Zwicker (Leiden), *De invloed van een mitralisklepprothese op de functie van het hart*

Het doel van het onderzoek is te bepalen welke invloed implantatie van een mitralisklepprothese heeft op de hartfunctie. Hiervoor is gebruik gemaakt van een geïsoleerd werkend hartpreparaat, met bloed geperfundeerde coronairarteriën en elektrolytenoplossing in de grote circulatie. 'Preload' en 'afterload' kunnen worden geregeld. Naast functiewaarden zoals linker-atrium(LA)druk, linker-ventrikel(LV)druk, einddiastolische druk van de linker ventrikel (LVEDP), aorta(Ao)druk en slagvolume wordt ook de myocardcelfunctie bepaald door meting van potentiatie en recirculatiefractie, beide grootheden voor de calciumstofwisseling van de cel. Drie maanden na implantatie van een klepprothese (Björk-Shiley no. 25) in biggen van 27-35 kg werden 7 harten in geïsoleerde opstelling gemeten. In de controlegroep waren 6 metingen verricht aan niet-geopereerde harten. Resultaten: (zie tabel).

Drie maanden na de operatie is de myocardcelfunctie normaal geworden. Significant verschillend zijn PLA, pLVdiast., dp/dt, cardiac output, slagvolume en drukverschil over het klepvlak. Uit deze gegevens concluderen wij dat na implantatie van de mitralisklepprothese het eindsystolische volume van de linker ventrikel toeneemt (> pLVdiast.) en de contractiekracht

	controle (SD)	3 maanden na mitralisklepprothese (SD)
LA-druk (mmHg)	9,7 (2,6) (-8/+30)	12,4 (0,6) (+4/+25)
LV-druk (mmHg)	60 (6,6)	64 (14)
LV-druk diast. (mmHg)	2,7 (3,8)	4,8 (1,1)
LVEDP (mmHg)	6,8 (3,3)	11,2 (8,2)
contractiekracht dp/dt (mmHg/sec.)	1064,2 (137,8)	660 (82)
Ao-druk (mmHg)	77,1 (5,5)	86 (7,8)
drukverschil mitralisklepvlak (mmHg)	0	6 (4,2)
hartminuutvolume (l/min)	5,1 (1,3)	4,2 (0,4)
slagvolume (ml)	44,1 (10)	34 (35)
potentiatie (N 70% (15%))	75%	65%
recirculatiefractie (N 50% (14%))	50%	30%

afneemt (< dp/dt), terwijl het contractiliteitsvermogen onveranderd blijft (potentiatie binnen de norm). Daarnaast kan tijdens de diastole de hartbasis onvoldoende relaxeren, resulteren in een diastolische gradiënt. Na implantatie van een rigide mitralisklepprothese zal de compliantie van de ventrikel afnemen.

Nederlandse Vereniging voor Thoraxchirurgie, p/a Catharina Ziekenhuis, afd. Cardiochirurgie, Postbus 1350, 5602 ZA Eindhoven.
Dr. J.J. Bredée, secretaris.

J.M.M. van den Bosch, S.J. Sc. Wagenaar en P.J. Knaepen (Nieuwegein), *Benigne mesenchymale tumoren van de long*